

Haapsalu lasteaiaõued

on ohtlikult muhklilikud ja pragulised. Lk 4

Neeme Suur

saadab valitsusele protestikirja Lihula ja Hanila Pärnumaaga liitmise vastu. Lk 3

Lääne Elu

Loe värskaid uudiseid www.le.ee

NELJAPÄEV, 3. NOVEMBER 2016 | NR 126 (3922) | 1 EURO

Kaja Haljas:

esimene ostja tõi meile šampuse. Lk 3

Talve algus üllatab nagu ikka

Nii nagu igal aastal esimese lume aegu nii möödus eilne päev Läänemaal teehooldajail kodanike kaebuste tähe all. „Aga see on iga talve esimese lume ajal,” nentis teehooldusfirma Warren Safety järelevalveinsener Peeter Proses.

Eile hommikul oli Läänemaal 9sentimeetrine lumevaip, mis tuli taevast ühe ööga.

„Olukord on keeruline,” tõdes maanteeameti Lääne regiooni hooldeosakonna peaspetsialist Tiit Ruut. Lumesaju ajal ei saa sõita nagu suvel.

Kui Haapsalust Palivereni oli maantee pärastlõunal heas korras, siis Palivere viaduktist Ristini oli tee üsna täbar. Lumesahad olid tee hommikul küll üle käinud, kuid lund sadas kogu aeg mehemoodi juurde.

„Masinad olid juba öösel väljas,” ütles teemeister Indrek Rajamets. Lihulas läinud sahad teele juba õhtul, Haapsalust öösel kella kolme paiku.

Teemeister Indrek Rajametsa sõnul tulevad nad lumetõrjega toime. Riigimaanteed lumetõrjega tegeles eile Läänemaal 15 masinat. Pildil lükkab traktor lahti Turvalepa teeristi Tallinna maanteel. **URMAS LAURI**

URMAS LAURI

ÜÜRIBIND TEADMATA

Haapsalu pagulased elavad Koit Uusi korterites

Haapsalu ärimees ja MTÜ Pagula asutaja Koit Uus ostis pagulasperedele üürimiseks kaks korterit, sotsiaalministeeriumi hinnangul on kõik juriidiliselt korrektne.

LEMMI KANN

lemmi.kann@le.ee

„Jah, nii on,” kostis MTÜ Pagula tegevjuht Innar Mäesalu vastuseks küsimusele, kas vastab tõele, et kaks pagulastele üüritud korterit kuuluvad Koit Uusi ettevõttele. Huvide konflikti siin ei olevat, küll aga paratamatus.

Mäesalu rääkis, et ühel hetkel oli Pagula lihtsalt tösiastja ees, et pagulaspered on kohe-kohe Eestisse tulemas, huvi on neid Haapsallu tuua, sobivat üürikorterit aga mitte.

Sõjapõgenikele korteri üürimise skeem näeb välja nii, et sotsiaalministeerium on sõlminud lepingu OÜga Kinnisvaraekspert, kes otsib üle Eesti põgenikeperedele sobivaid üürikortereid.

Sotsiaalministeeriumi sotsiaalvaldkonna nõunik Kaisa Üprus-Tali selgitas, et kui parasjagu ühes omavalitsuses elamispinna ei leidu, proovitakse see leida mõnes teises omavalitsuses.

„Haapsalus on asi välja kukkunud nii, et nad (OÜ Kinnisvaraekspert – toim.) ei leidnud siin ühtegi korterit – me ise otsisime.

Koit Uus.

ARVO TARMULA

Ütleme nii, et tulime riigile appi,” sedastas Mäesalu.

Suvitajate eluasemed

Sotsiaalministeeriumist öeldi Lääne Elule, et ei neile ega ka Kinnisvaraekspertidele olnud korterite seos MTÜ Pagula asutajaga teada enne, kui Lääne Elu ministeeriumile päringu saatis. Küll aga on Pagula kinnisvarafirma Läänemaal korterite leidmisel abiks olnud. „Kinnisvarapartner teavitab ministeeriumi, kui on leidnud sobiva elamispinna. Sealjuures pole vaja täpsustada, mis kanalit pidi konkreetse elamispinna jõuti. Kui kor-

teri seisukord ja selle eest küsitav üür vastavad nõuetele, on see elamispinna sobilik ja osapoolte kokkuleppel sõlmitakse üürileping. Kõik see peab olema juriidiliselt korrektne ning ka välja paistma korrektne,” selgitas Üprus-Tali.

Kui esimese korteri leidis Pagula üüriturult, siis teise ja kolmanda tekkis Mäesalu sõnul tõrge. Sobivat korterit lihtsalt ei pakutud, kuigi Pagula töötajad neid otsisid. Oma osa on siin Mäesalu sõnul ka sellel, et ministeerium annab uue pere saabumiseks teada kaks või kolm nädalat enne saabumist, mis jätab tegutsemiseks üsna vähe aega. Kortereid hakati otsima selle aasta kevadel ja suvel, mil vähegi viisakad elamised on üldjuhul juba välja üüritud suvitajatele või hoitakse neid sõpradele-sugulastele. „Meil ei jäänudki muud üle, kui korterid osta,” rääkis Mäesalu. Ta selgitas, et kui teatas Uusile, et turul on korterid, mis vajavad kordategemist ja on müügis, kostis too: ostame ära!

Üürilepingud pagulasperedega sõlmiti Koit Uusi ettevõttega Korteriid OÜ.

Kui suur on üürisumma lepingus, Mäesalu ei öelnud, viidates konfidentsiaalsusele. „Aga ei midagi erilist – täiesti tavaline Haapsalu üürikorterite hinnatase,” kinnitas ta.

„Antud juhul on tegutsetud õiguspäraselt ja korrektset, sest tingimused on seatud kinnisvarale, mitte selle omanikule,” kinnitas Üprus-Tali, et Pagula tegevuses midagi taunitavat pole.

Raha käes

„Noh, ega Haapsalus tavakorteri ostmise väga mõistlik investering ole, kui just endale koduks ei osta,” kostis Uus.

Ta seletas, et on seda sorti inime, kes tahab kõiki oma projekte teha nii hästi kui võimalik. „Mulle tundus tol hetkel, et Pagula tegevus sujub ja see ei tohi mingi korteri taha pidama jääda. Lõpupe lõpuks, need Haapsalu inimesed said oma korterid müüdud ja raha kätte,” viitas Uus Haapsalu kinnisvaraturu loiuvoitu likviidsusele – paneelmajas asuvate korterite müügipakkumised ületavad mitmekordselt nõudmise.

Kuna uuel aastal saabuvad Haapsallu ilmselt juba järgmi-

sed pered, tekib küsimus, kas Uus hakkabki pagulastele üürimiseks järjest kortereid ostma ja kas see on tema järgmine äriprojekt.

„Kui turul on tõrge, siis minul pole midagi selle vastu, et vajadusel ise need korterid osta, korda teha ja välja üürida. See minu bilanssi eriti ei mõjuta, kas mu raha on kinnisvaras või kuskil mujal. Aga ma loodan, et Haapsalu inimesed ühel päeval harjuvad ja hakkavad oma kortereid pagulastele üürile pakkuma,” ütles Uus.

„Minu silmis on kõige suurem väärtus selles protsessis need kümme last, kellest on kõik eeldused teha väga head Eesti kodanikud. Täiskasvanud on ise väga huvitatud keeleõppest. Nad saavad hästi aru, et sotsiaaltoetuste peale nad siin jääda ei saa, nad peavad tööle minema ja nad tahavadki seda teha. Praegu neid halbades elamistingimustes vastu võtta oleks ikka eriti loll!” viitas Uus eesti vana sõnale, mis ütleb, et kuidas küla koerale, nii koer külale. „Minu poolt oli korterite ostmise ja sisustamine täiendav samm, et kogu see protsess läheks hästi.”

Hongkongi gripp ründab

Esimesed gripijuhtumid on Eestis tuvastatud ja terviseameti andmeil kestab gripihooaeg Eestis oktoobrist mai keskpaigani, Läänemaal pole aga seni ühtegi gripijuhtu kinnitatud.

Terviseameti Haapsalu esinduse juht Lea Kiis ütles, et Eestis on septembri algusest peale kinnitatud laboratoorselt kaks A-gripiviirust. Kiis rääkis Läänemaa riigiametnike kohtumisel, et tänavu ründab meid tõenäoliselt Hongkongi gripp.

10eurone vaktsiin

Kiisi sõnul on praegu viimane aeg lasta end gripi vastu vaktsineerida, sest immuunus tekib kahe nädala jooksul. Eriti tähtis on tema hinnangul vaktsineerida riskirühmi – vanemaid ja kroonilisi haigusi põdevaid inimesi.

„Vaktsineerimine ei taga, et inimene üldse haigeks ei jää, kuid vaktsineeritud inimene põeb haigust kergemini. Kõigi seniste surmajuhtumite puhul on tegemist olnud vaktsineerimata inimestega,” rääkis Lea Kiis.

Gripi vastu saab vaktsineerida perearsti juures ja selleks tuleb apteegis soetada vähem kui 10 eurot maksev vaktsiin. Nii Haapsalu perearstikeskus Peretohter kui ka Lihula perearst Külli Raudsik kinnitasid, et vaktsineerimine käib hoogsalt. Lihulas sai vaktsiin apteegis vahepeal otsa.

Vähe haigestumisi

Martna ja Kullamaa perearst Hiie Tiisler ütles, et maal ei levi gripiviirus nii laialt kui linnas, kus on inimesi tihedalt koos, mistõttu on ka vaktsiini vastu huvi väiksem.

Esimestele stügisuudele tagasi vaadates ütles Lea Kiis, et üldist haigestumist võiks praegu pigem väheseks nimetada. Ülemiste hingamisteede haigusi registreeriti eelmisel nädalal 69, neist 46 korral lastel. Kahel eelmisel nädalal oli haigestunud mõne inimese võrra rohkem.

„Septembris oli haigestumine isegi suurem kui oktoobris,” ütles Kiis.

KAIRE REILJAN

Lea Kiis.

KRISTJAN KOSK

● JUHTKIRI

Kinnisvarabingo pagulastega

Uudis sellest, kuidas äriimees Koit Uus ostis Haapsalus kaks korterit, et need enda loodud MTÜ Pagula vahendusel sõjapõgenikele välja üürida, tõstab suure osa lugejate vererõhku ja tekitab küsimuse: mis toimub?! Nagu sotsiaalministeerium aga kinnitas, on selle skeemiga juriidiliselt kõik korras ehk jokk.

Palju suurem uudis koorub välja sotsiaalministeeriumi selgitusest selle kohta, milline on riigi plaan, kuidas pagulasperesid vastu võtta ja Eesti eluolusse integreerida. Põhimõtteliselt võib öelda, et reeglid on, aga plaani pole. Kuidas teist aru saada sotsiaalministeeriumi puhtsüdamlikust ülestunnistusest, et pagulaspere saadetakse elama sinna, kus ministeeriumi palgatud kinnisvarabüroo parasjagu sobiva korteri leiab ja selle omanikud nõusse saab, et need oma korteri sõjapõgenikele üüriks. Vägisi tuleb silme ette kolmapäevaõhtune meeleolukas lotosaade ühes komertstelekanalis, kus lototron rõõmsalt kõriseb, värvilised pallikesed hüplevad, ootusärevus kerib – ja võitja on... Haapsalu! Sohk! – hüüatab kindlasti nii mõnigi haapsallane.

Ühesõnaga pole pagulaste elukohad mitte vastuvõtjate teadlik valik, vaid juhus, milles mängib põhirolli kinnisvaraturg. Nii ongi pagulased Tallinna ja Tartu asemel paigutatud elama Kundasse, Pärnusse, Türi ja Põlvasse.

Vaevalt et selline skeem ilma valitsuse toetuseta toimida saaks. Eesti valitsus on lubanud hajutada sõjapõgenikud, et ei tekiks getosid. Selle plaani teostamiseks on leitud originaalne lahendus. Haapsalu linnavalitsuse meelest on aga juba kolm peret küllalt suur risk, mis võiks kaasa tuua suletud kultuuri- ja keeleoasi tekke.

Kahjuks pole kuulda olnud, et ükski ametnik oleks viidanud vajadusele välja selgitada, kuidas seal, kuhu pagulased bingomeetodil elama saadetakse, näiteks tööturuga lood on.

● TEISED LEHED

Kaljulaid ütles kirikule ära

POSTIMEES. President Kersti Kaljulaid on esimene Eesti riigipea, kes keeldus oma ametisse nimetamise päeval tema auks korraldatavast tänujumalateenistusest. Mis Eesti evangeelse luterliku kiriku ja presidendi koostööst edasi saab, on ebaselge.

President Arnold Rüütel osales tänujumalateenistusel oma ametisse vannutamise päeval 2001. aasta 8. oktoobril Tallinna toomkirikus. 2006. aasta 9. oktoobril tegi Kaarli kirikus sama president Toomas Hendrik Ilves. Tava looja oli president Lennart Meri, kes soovis, et jumalateenistus peetaks Tallinna toomkirikus kui Eestimaa peakirikus. Traditsioon pärineb Põhjamaadest. EELK peapiiskopi Urmas Viilma sõnul ütles Kaljulaid sel korral pakkumisele ei.

„Ametisse valimise päeval õnnitlesin proua Kersti Kaljulaidi telefoni teel ja andsin teada ka tänujumalateenistuse tavast ning meie valmisolekust seda korraldada. Valitud president lubas asja üle mõelda,“ meenutas Viilma.

Paar päeva pärast valimist sai kirik aga presidendi kantseleist vastuse, et tänujalvusest on otsustatud loobuda. Kas ja kuidas president Kaljulaid vabariigi aastapäeva ja jõulude tähistamisel kirikut kaasab, pole kantselei teatel veel selge, sest nende tegevuste planeerimine alles käib.

● LAUSELAEN

„Kellele see ikka meeldib, kui tekib konkurent, aga... Ei oska kiita ega laita.“

Lihula tarbijate ühistu juhatuse esimees Arvo Miilmets Meie Toidukaupade kohta. LE, 1. november 2016

Pensionisüsteemi tulevik vajab arutelu

Eesti üha vananev rahvastik, väljaränne ja tegelik pensionile mineku iga on need probleemid, mis seavad meie pensionisüsteemi jätkusuutlikkuse küsimärgi alla.

Kui arvestada, et praeguse kolme sambaga pensionisüsteemi tõttu ei pea tööealised elanikud üleväl mitte ainult praegusi pensionäre, vaid koguvad samal ajal ka pensioniraha oma isikliku teise ja valikuliselt ka kolmandasse sambasse, siis on tegu väga suure finantsilise koormusega praegusele tööealisele elanikkonnale. Ei ole ka realistlik, et järgmised põlvkonnad suudaksid ainult maksude abil vanemat generatsiooni ülal pidada.

Pensionäride osatähtsus Eesti rahvastikus ületas esimest korda 30 protsendi piiri 2012. aastal. Selle aasta alguses oli Eestis 415 000 pensionäri (31,5%). Läänemaal elas pensionäre 32,8 protsenti rahvastikust. Kõige rohkem oli pensionäre Ida-Virumaal (42,4%) ja vähem Harjumaal (24,9%).

Pensiooni suurusele seab piirid riigi finantsiline suutlikkus. Pensionideks kulub igal aastal järjest suurem osa riigieelarvest. 2017. aasta riigieelarves on planeeritud pensionikuludeks 1,98 miljardit eurot, mis moodustab 21 protsenti kogu eelarvest, olles suurim kuluartikkel. Riiklik pension on 1,67 miljardit eurot, kanded kohustuslikku kogumispensiooni süsteemi ehk teise sambasse 313,9 miljonit eurot.

Riik on senini, ilmselt teadlikult, hoidunud vastu võtmast kardinaalseid otsuseid, millega tagada pensionisüsteemi jätkusuutlikkus. Sel aastal lõpeb meeste ja naiste pensionile mineku ea (63 eluaastat) ühtlustamine. Edasi on kokku lepitud pensioniea tõus 65. eluaastani, mis jõuab lõpule 2026. aastal. Praegu pole aga veel selge, kuidas tagada inimeste nii pikk tööaeg ja töövõimalused.

Veidi üllatav oli sotsiaalkaitseministri Margus Tsahkna soolo, kui ta keset presidendivalimiste eelseid elavaid debatte võttis kõva riski ning pakkus välja idee tõsta pensioniiga 2040. aastaks 70 eluaastani. Mõningad poliitoloogid pidasid seesugust plaani suisa poliitiliseks enesetapuks. Koalitsioonipartner ja endine majandusminister Urve Palo võrdles seda ideed surnuks töötamisega. Jah, ründamiseks vajalik argumentide menüü on väga rikkalik.

Kui ühelt poolt väidetakse, et inimese eluiga ja heaolu on meil kasvanud ning riik ei jõua nii palju pensio-

HEINO TAMM
linnakodanik

näre üleväl pidada, siis teisalt kõlab selle põhilise vastuargumendina tavaliselt lause: „Paljud eestlased, eriti mehed ei elagi nii vanaks, et pensionipõlve pidada!“ Jutt õige, ometi ei ole meie meeste lühike keskmine eluiga pensionisüsteemi küsimus ja vajab lahendusi juba enne, kui mehed pensioniikka jõuavad.

Pensioniea tõstmise peamine eesmärk on muuta meie pensionisüsteem jätkusuutlikuks. Nüüd, mil üks kolmandik riigi elanikest on eakad, tõuseb paratamatult ühel hetkel küsimus: kes hakkab rahastama pensionisüsteemi jätkusuutlikkuseks? Pensioniea tõstmise eesmärk on samuti parandada pensionisüsteemi sotsiaalset ja rahalist jätkusuutlikkust, suurendades töötajate ja pensionäride suhet esimeste kasuks. Kui võtta eelduseks, et pensionide rahastamiseks ei soovita laenu võtta ega finantseerita pensione muude eluvaldkondade arvel, tuleb teha valik madalama pensiooni või lühema pensioniloleku aja vahel.

Üks on kindel: õigustatud ootuse printsiipi silmas pidades ei tohi pensioniiga tõsta üleöö. Seesuguste probleemide tuleb mõelda aegsasti, otsida mitmesuguseid võimalusi ja arutleda ühiskonnas. Hoogtöö korras neid küsimusi lahendada ei või. Lihtsalt „ei“ ütlemine tähendaks ka vastutustundetust tulevaste põlvete ees.

Vananeva rahvastikuga riigis, nagu on Eesti, on vaja leida pensionikindlustuse süsteemile kestvad lahendused. Ühekordsed poliitilised otsused ei pruugi tagada süsteemi jätkusuutlikkust.

Riigid püüavad luua pensionisüsteeme nii, et need oleks paindlikud ning suudaks reageerida rahvastiku, aga ka riigi majanduse muutustele. Selleks on võimalik kombineerida mitmesuguseid pensioniskeeme.

Meil tuleks riiklikult kiiremas korras lahendada probleem, kuidas leida eakaile mõistlik rakendus ja kuidas säilitada neile võimalus käia tööl.

● 2017. aastal läheb pensionikuludeks 1,98 miljardit eurot, mis moodustab 21 protsenti kogu eelarvest, olles suurim kuluartikkel.

Keskerakonna programmilised raamid on terasest

Keskerakonna poliitilised konkurendid on ärevil, sest erakorraline kongress läheneb mühinal. Viimase 15 aastaga hoolega konstrueeritud vaenlase kuju on parnassilt kukkumas. Ärevil on ka need, kes tahaksid edasi ratsutada vanaviisi. Edgar Savisaare taolist poliitilist fenomeni ei pruugi Eesti poliitikasse tulla lähima saja aasta jooksul, aga iga ajastu saab kord otsa, kuigi see võib olla emotsionaalselt valuline.

Poliitilised konkurendid nõuavad Keskerakonna kõigi poliitikate uuesti defineerimist, Andres Herkel läks lausa nii ekstaasi, et nõudis Keskerakonna uutelt potentsiaalsetelt juhtidelt Edgar Savisaare viimase 20 aasta poliitika hukkamõistu. Paanika tekitajaid on muidugi ka ühes suurimas erakonnas. Keskerakonna vanaviisi sektsioon manab Keskerakonna muundumist Reformierakonna, SDE

JAANUS KARILAI
riigikogu liige,
Keskerakonna
aseesimees

või IRLi sarnaseks moodustiseks. Rahu, ainult rahu! Keskerakonna erakorraline kongress muudab ainult erakonna põhikirja, korraldab juhtkondade uued valimised ja ongi kõik. Meie ideoloogilised sambad jäävad samaks.

Keskerakond on erakond, mis on juba oma nimes välja kuulutanud otsuse vastu töötada Eesti ühiskonna varanduslikule, rahvuslikule, vanuselisele, soolisele ja hariduslikule lõhenemisele ning nende lõhede süvenemisele. Keskerakonna programmis on kohe esimesel leheküljel punkt 2 – Euroopaliku ühiskonnakorralduse aluseks on jõukas ja arvukas keskklass. Selle tekkimine on Keskerakonna keskne poliitiline eesmärk. Kas me oleme selle eesmärgi saavutanud? Ei ole. Punkt 4 – meie majanduspoliitika nurga-

Selgelt peaks lahti mõtestama meetmed, mis moodi tööinimestele kuni pensioniea saabumiseni tagatakse tööhoives osalemine mõistlikel ja asatel tingimustel.

Küsimus ei ole selles, et üle 60aastaste inimeste huvi tööhoives osalemiseks oleks vähene. Takistuseks on pigem see, et eakail on töökohta leida ülikeeruline. Olles vestelnud eri osapooltega, võib öelda, et mure töökohta kaotamise pärast tekib paljudel juba 50. eluaastate lõpus. Tekib ebakindlus töökohta säilimise ja tuleviku väljavaadete asjus. Inimesi tabavad stress ja pinged.

Praegu puudub võimalus saada enamikku tööturuteenuseid neil inimestel, kellele on määratud ennetähtaegne vanaduspension (eelpension). See tähendab, et riik teeb kõik, hoidmaks need inimesed tööelust eemal kuni vanaduspensionieani.

Praegu on populaarne ka seisukoht, et keskmine eluiga kasvust põhjustatud rahvastiku vananemine toob kaasa töövoimeliste elanike vähendamise ja pensioniprobleemid. Tegelikult pikeneb tervena elatud aastate arv ning seega ka iga inimese puhul see eluea osa, millal ta on töövoimeline. Riiklikult peaksid kõik tegevused inimese tervise tagamisel olema rohkem suunatud sellele, et inimese oleks vähem aega haige ja parema töövoimega.

Lahendusi tuleks otsida ka ühele tõsisemale võtmeküsimusele praegu, kuidas kindlustada rahvastiku vananemisel riigipoolne pension praeguste 20–30- ja ka 40aastastele.

Võib-olla tahtis pensioniea 2040. aastaks 70 eluaastani tõsta soovitud minister sellega kontrollida Eesti rahva valuläve. Aga juba selle loo kirjutamise ajal tõstis ta podisema hakanud katla tulelt ja pakkus välja järgmise idee: 2027. aastast võiks riiklik vanaduspension olla seotud oodatava elueaga ning sellega kasvaks pensioniiga aeglasemalt. Olen seda meelt, et kui teha suuri asju, milleks pensionireform kahtlemata on, tasuks meele pida eestlaslikku rahvatarkust: „Üheksa korda mõõda ja üks kord lõika!“ Tõesti suured ideed värvivad avatud debatti ning võimalikult paljude inimeste ja huvirühmade kaasamist.

kiiviks on sotsiaalne turumajandus ning harmooniliselt ühiskonna ja tema üksikliikmete huvisid ja vajadusi ühendav maksusüsteem, sh astmeline tulumaks. Soovime luua ühiskonna, kus suurem osa rahvuslikust rikkusest jaoitaks enamuse vahel ega koonduks vähemuse kontrolli alla. Eestis on hoopis regressiivne maksusüsteem. Me pole seda programmilist punkti saavutanud. Kas me loobume sellest? Ei, kindlasti mitte.

Ei maksa aga ka unustada, et just Keskerakonna eestvedamisel on ellu viidud mitu sotsiaal-majanduslikku meetodit: tasuta koolilõuna, Tallinna tasuta ühistranspord, munitsipaal-majade ehitus.

Keskerakond ei lagune, kõigi manajate kiuste on Keskerakonnal head võimalused edasiseks arenguks. Me ei anna grammigi järele oma ideoloogilises tuumas.

● MAAVANEM HÄDAS

Neeme Suur protestib Lihula ja Hanila kaotamise vastu

Lääne maavanem Neeme Suur kavatses teha valitsusele ettepaneku arvata Lääneranna vald Pärnumaa asemel Läänemaa koosseisu.

KAIE ILVES
kaie@le.ee

Kui Lõuna-Läänemaa vallad lahkuvad Läänemaa koosseisust, kaotab maakond ligi 4000 inimest ja 600 ruutkilomeetrit. See on 15 protsenti rahvastikust ja veerand territooriumist. Kui lahkuma peaks ka Kullamaa, on kaotus suuremgi – 5000 elaniku ja üle 800 ruutkilomeetri ehk viiendik rahvastikust ja kolmandik territooriumist. Läänemaa kahaneks drastiliselt – juba praegu Mandri-Eesti kõige väiksemas maakonnas elaks 20 000 elaniku 1500 ruutkilomeetrit.

Kullamaa vald pole veel otsustanud, kas ühineda Lääne-Nigula või Märjamaaga. Koostatud on kaks ühinemislepingut ja otsus tehakse pärast rahvahääletust. Kui Kullamaa ühineb Märjamaaga, on tõenäoline, et Kullamaast saab Raplamaa osa. Lääneranna vallaks ühinevad Lihula, Hanila, Koonga ja Varbla vald on juba kokku leppinud ja ühinemislepingusse kirja pannud, et uuest omavalitsusest saab Pärnumaa osa. Pärnu maavanema Kalev Kaljuste sõnul ollakse neil Läänemaa valdadest vägagi huvitatud. „Meil on kaks tugitõmbekeskust – Väandra ja Kilingi-Nõmme –, aga lääne pool meil keskust ei ole. Lihula on meile strateegiliselt tähtis,” ütles Kaljuste.

Kaljuste on üsna kindel, et Koonga ja Varbla rahvas poleks valmis maakonda vahetama. „Ma loodan, et Lääne maavanemaga meil väga suureks sõjaks ei lähe,” ütles Kaljuste.

Läheb uuele katsele

Lääne maavanem Neeme Suur kutsus mullu detsembris omavalitsusi üles ühinema maakonnasuureks vallaks, kuid sellest ei saanud asja. Nüüd loodab Suur päästa, mis päästa annab, ja kavatses valitsusele teha ettepaneku arvata Lääneranna vald ühinevate tahte vastaselt siiski Läänemaa koosseisu. Üle maakonnapiiri ühinevad omavalitsused võivad avaldada küll soovi, kuhu edaspidi kuuluda, kuid otustab selle valitsus. Kui Lääneranna vald arvatakse Läänemaa koosseisu, saaks maakond juurde

Maavanem Neeme Suur teeb valitsusele ettepaneku tuleva aasta jaanuaris-veebruaris. ARVO TARMULA

750 km² ja 2000 elaniku. Lääneranna vallaga kaotaks aga maakond peale elanike ja maa kaheksa protsenti SKTst ja 50 protsenti kultuuritaristust (teine suur kultuurisaal Haapsalu kõrval asub Lihulas).

Suur ütles, et teeb oma ettepaneku siis, kui saadab omavalitsuste ühinemispaberid valitsusse. Ühinemine käib nii, et volikogud kinnitavad ühinemislepingu, siis läheb see maavanema kätte, kes omakorda edastab selle valitsusele. Sellele saadetele kavatseski Suur oma ettepaneku

lisada. See juhtub tuleva aasta jaanuaris-veebruaris.

Ettepanek käib ainult Lääneranna valla kohta, sest Suure sõnul pole tõenäoline, et Märjamaast võiks saada Läänemaa osa. „Läänerannast on suurem osa Raplamaal,” ütles Suur. „Kui Lääneranna kuuluks Läänemaa koosseisu, oleksid maakonnad võrdsemad.” Pärnumaa on juba praegu Eesti üks suuremaid maakondi, Läänemaa aga Mandri-Eesti kõige pisem.

„Ei ole mõistlik ajada suurt suuremaks ja väikest väiksemaks. Mõistlik oleks, et maakonnad on enam-vähem ühesuurused,” lisas Suur.

Suure sõnul on aga suurusest väiksest tõsisem probleem koostöövõrgustikud: pensionäride ühendus, puuetega inimeste ühendus, spordiliit, Leaderi raha jaotav Kodukant Läänemaa, jahimeeste selts jt. Koostöövõrgustikud tegutsevad maakonna piires. Kui Lääneranna vald hakkab kuuluma Pärnumaa koosseisu, võib näiteks Lihula pen-

Lääne maakond

Enne haldusreformi

- 25 000 elaniku
- 2400 km²
- kümme omavalitsust, sh kaks linna: Lihula ja Haapsalu

Pärast haldusreformi

- 20 000 elaniku
- 1550 km²
- kolm omavalitsust: Vormsi, Lääne-Nigula ja Haapsalu, sh üks linn

sionäride ühendus edasi tegutseda Läänemaa ühenduse koosseisus. Kui neil aga on vaja raha, siis seda Läänemaa kultuurkapitalist vm küsida ei saaks.

Identiteet ja ajalugu

Suure sõnul ei tohiks unustada ka maakonna identiteeti ega ajaloolist järjepidevust. „Selle järgi peaksidki Koonga ja Varbla olema Läänemaa osa, samuti Märjamaa,” ütles Suur.

Haldusreformi eesmärk on tugevada omavalitsused. „Selle eesmärgi Lääneranna vald muidugi täidab,” ütles Suur.

Pärast haldusreformi omavalitsuste tähtsus tõenäoliselt suureneb. Kui praegu on keskmise omavalitsuse suurus 2000 elaniku, siis edaspidi on neid kõige väiksemais omavalitsustes 5000. Suure sõnul võib tugevate omavalitsuste teke võrgustike jm koostööd vähendada – omavalitsus saab ise hakkama ja puudub vajadus koostööd teha. Ette seda aga ei tea.

Seni on raha jagamine ja statistika olnud maakonnapõhised. Suur ei pea eriti tõenäoliseks, et rahastamine ja statistika muutuks omavalitsus- või regioonipõhiseks. Suur ei usu, et maakondadest jäävad vaid pruunid sildid tee äärde, nagu on praegu kihelkonnasildid, mis tegelikult ei tähenda midagi.

Haldusteadlane ja Lääne-Nigula vallavanem Mikko Lõhmus ütles, et kuni keegi ei tea, mis saab maakondadest, on väga raske otsustada, mis on mõistlik.

● LÜHIDALT

Poisid ei kuulanud politsei sõna

Politseilt noomida saanud noormees sõitis paar tundi hiljem Haapsalus kraavi, viga keegi selles õnnetuses ei saanud.

Teisipäeva õhtul märkas politseipatrull Rannarootsi keskusel parklas esimest lund ja libedust nautivaid noormehi, kes oma BMWga parklas driftisid. „Politsei vestles nendega pikalt ja põhjalikult ning poisid lubasid kohe koju minna,” rääkis Haapsalu politseijaoskonna patrullitalituse juhi kohusetäitja Meelis Laurmann (pildil).

Paar tundi hiljem, veidi pärast sudaööd, sai aga politsei teate, et sama auto on Mulla tänava lõpus Raudtee tänava äärsesse kraavi sõitnud. Selleks ajaks oli autos vaid juht ja õnnetuses ta viga ei saanud.

Laurmanni sõnul ei ole neil päevil Läänemaal kannatanutega avariisid olnud. „Autojuhid sõidavad ettevaatlikult ja hoitakse tava-pärasest pikemat pikivahet,” ütles Laurmann. **Kaie Reiljan**

Kaasav elarve kulub kultuurikeskuse kaldteele

Pühapäeva keskööl sai läbi Haapsalu linna 2017. aasta kaasava elarve hääletus, mille võitis ülekaalukalt ettepanek rajada kultuurikeskuse esisele kaldtee liikumisraskustega inimestele.

Võitnud ettepanek kogus 88 häält. Teisele kohale tuli 56 häälega Tiit Koeli ettepanek paigaldada Haapsalu staadionile multifunktsionaalne mänguväljak. Haapsalu linna avalike suhete spetsialisti Tõnu Parbuse sõnul rebisid need kohe teistest ette ja hakkasid omavahel konkureerima.

Kolmandaks platseerus Kadi Saviiri ettepanek teha peale Metsa tänava kõnnitee korda ka Suur-Lossi ja Sadama tänava kõnniteed. Ülejäänud ettepanekud said juba hulga vähem häält. **Lemmi Kann**

Korterimaja seina süütajat ei leitud

Haapsalus Metsa tänava neljakorruselise korterimaja seina süütajaid pole politsei tabanud, menetlus lõpetati.

„Menetlus lõpetati, sest isikut ei õnnestunud kindlaks teha,” ütles Haapsalu politseijaoskonna ennetus- ja menetlustalituse juht Indrek Tohter. Ta lisas, et kui peaks juhtumi kohta uut infot laekuma, siis taasavatakse uurimine.

Metsa 38/40 korterimaja otsa sein süüdati ööl vastu 13. märtsi kl 1.44. Põlengut märkas juhuslik möödakäija. Põles umbes 20 ruutmeetrit välisseina. Põlengust tekitatud kahju hindas korteriühistu esimees Ave Heringas vähemalt 6000 eurole. Maja oli kindlustatud. **Kaie Reiljan**

Lihulas algas ülikiire internetiühenduse küsitlus

Teisipäeval algas Pärnumaal küsitlus ülikiire internetiühenduse soovijate väljaselgitamiseks. Küsitluses saavad osaleda ka Lihula ja Hanila valla elanikud, sest need vallad ühinevad koos Varbla ja Koonga vallaga Lääneranna vallaks, mis saab osaks Pärnumaast.

Aasta lõpuni kestev küsitlus tehakse selleks, et täpsemalt välja selgitada, millistes majades soovitakse kasutada lairibateenusid – ülikiire internet, digiteleviioon, suhtlus- ja meelelahustusteenused – ning kuhu tuleb lairibühendus ehitada.

„Kutsume üles kõiki huvilisi, kes soovivad ülikiiret internetiühendust, küsitluses osalema,” teatas takse Digitee veebilehel. **Urmas Lauri**

Lihula uut toidupoodi tervitas ukse taga järjekord

Lihulas eile avatud uue toidupoe ukse taha kogunes juba enne avamist järjekord, ostjad tõid ka lilli.

Endise Vesiroosi publi majas asuv pood tegi ukse lahti kell 11 hommikul. „Nii paarkümmend inimest võis olla koos nendega, kes ootasid parklas autodes,” ütles Lihula vallasekretäri abi Katrin Lehtpuu.

Lehtpuu läks kohapeale täpselt avamiseks, et teha mälestuseks mõned fotod. „Väga armas väike pood on,” ütles Lehtpuu.

Esimesed ostjad aga käisid poes juba teisipäeva õhtul, kui pood oli veel kinni. „Panime kau-

Järjekord ukse taga.

pa välja, ühed läbisõitjad tulid poodi, arvasid, et pood on lahti. Tagasi me neid ei saatnud,” ütles poodi juhataja Kaja Haljas. Haljas ütles, et kõige pikem oligi järjekord just eile kella 11 ajal, kui pood uksest avas, ja mõnda aega pärast seda. Siis oli sabas korraga nii paar-kolmkümmend inimest. „Esimene ostja tuli šampusega ja sai meilt vastu lilled,” ütles Haljas. Ostjaille pakuti avapäeval kommi, nii mõnigi tuli ise poodi lilledega. Et Meie Toidukaubad on koolile lähemal kui Konsum, käis poes palju lapsi.

Huvi uue poe vastu ei raugenud ka päeva jooksul. Haljase sõ-

nul ei olnud hetke, mil poleks kedagi olnud.

„Nii palju kui ma aknast vaadanud olen – rahvas kogu aeg käib ja parkla on täis,” ütles Lihula vallavanem Varje Ojala-Toos eile pärastlõunal. Meie Toidukaupade pood asub üle tee otse vallamaja vastas, nii et vallamaja aknast on hästi näha, kes ja millal poes käib.

Müüja Ulvi Pärnpuu ütles eile kella viie paiku, et päev on olnud väga tihe, aga sai hakkama. „Ma vana kala, mitmest supist läbi käinud,” ütles Pärnpuu.

Spetsiaalselt avapäevaks soodustusi poes ei olnud. „Meil on

iga kuu nii palju soodushindu, et pood on kollane,” ütles Pärnpuu.

Kollane värv tähistab Meie Toidukaupades soodushinnaga kaupa. Osteti avapäeval Pärnpuu sõnul tavapärasest kraami: leiba-saia, vorsti, kanamune jms. Ostjailt ütles Pärnpuu olevat saanud vaid positiivset tagasisidet. „Üks ütles koguni, et mõtles, et ei tule meie poodi, et see oleks nagu Konsumi reetmine, aga tuli ikka,” ütles Pärnpuu.

Meie Toidukaubad konkureerib Lihula tarbijate ühistuga, kes on aastaid pidanud asula ainsat toidupoodi.

KAIE ILVES

OHTLIK MÄNGUMAA

Haapsalu linnal käib lasteaia õue korrastamine üle jõu

Kuigi Tareke Haapsalus Põllu tänaval on tervist edendav lasteaed, ei tohi lapsed jalgrattaga õues sõita, sest õu on ohtlikult muhklik ja praguline. Parem pole asi ka Päikesejankus.

LEHTE ILVES
lehte@le.ee

Tarekese lasteaed on 30 aastat vana, aga selle aja sees pole õueteed ja asfaldiplatsid remonti saanud. „Enne masuaega turgutati lasteaiamaju seest ja väljast, pärast pole linnavalitsusel enam raha olnud,” nentis Tarekese juhataja Riima Velbre.

Tarekese on jalgrattasõit keelatud, spordi- ja liikumisteemalisi ettevõtmisi on ohtlik korraldada. Pealegi on nende õu väike ja kui üks osa kasutusest välja langeb, jääb tegutsemisruum õige ahtaks.

„Teistel lasteaedadel on suured õued, meil on iga ruutmeeter tähtis,” võrdles Velbre.

Ohtlik ja piinlik

Oktoobri keskel katkes lasteaia hoolekogu kannatus ja hoolekogu saatis Haapsalu linnavalitsusele kirja. Sellele kirjutasid alla hoolekogu ja lasteaia töötajad, allkirju jagus neljale leheküljele.

Hoolekogu märgib, et asfalteed on ohtlikud ja piiravad sportimist ning muud liikumistegevust; et kukkumisi ja vigastusi on olnud palju; et ohtlikele oludele on mitu korda viidanud ka tervisekaitseinspektor. „Meil käib külalisi teistest linnadest, tunne piinlikkust meie augulise asfaldi pärast,” lisab hoolekogu viimase argumenti.

Kirja ajendiks sai hoolekogu 13. oktoobri koosolek, kus linnavalitsuse haridusnõunik Mari-Epp Täht ütles, et järgmisena parandatakse Päikesejanku asfalt Endla tänaval. Tarekese kohta ütles ta: mitte enne 2020. aastat, aga seegi pole väga kindel.

Tähe sõnu kinnitab ka linna eelarvestrateegia 2017–2021: Päikesejanku saab 2019. aastal 30 000 eurot õueala korrastamiseks. Tarekest selles nimekirjas ei

Haapsalu Tarekese lasteaia juhataja Riima Velbre keelas õues jalgrattaga sõitmise, sest lapsed võivad kukkuda äravajunud kaevukaante otsa ning endale viga teha.

ARVO TARMULA

Selline on Tarekese lasteaia õu

- Kõige hullem on Tarekese lasteaia esine. Seal pungitavad asfaldist välja kanalisatsioonikaevu luugid – pinnas on ümbert ära vajunud ja tekitanud meetrise läbimõõduga muhud.
- Muhkude vahel on lohud, neisse koguneb vihmavesi. Kui see külmub, on lasteaeda tulek ja minek õige ohtlik.
- Lasteaia ees on asfalt maja vundamendi küljest lahti rebunud. Vihmavesi jookseb vundamendi alla ja on osa pinnast minema uhtunud, nii et asfalt on sisse langenud. Kohati on lasteaed ise püüdnud pragusid tsemendiga kinni mätsida, aga sellest ei ole kauaks abi.
- Üle sirgemate teelõikude on tekkinud suured praod, need teevad tee konarlikuks ja on kõigile koperdamise-kukkumise kohad.
- Äärekivid on lagunened ja vajunud.

ole. Riima Velbre hinnangul kulaks nende õue korrastamiseks 30 000–40 000 eurot. Lasteaial endal seda raha ei ole. Liitri remondib Tareke jõudumööda ise lasteaia ruume. Teised lasteaiaid jõudis linnavalitsus enne masu seest ja väljast korda teha, Tareke aga sai vaid uue kuu.

„Asfaldi on maailmas küll, aga meie mure on, kuidas selleks eelarvesse raha saada,” kommenteeris aselinnapea Peeter Vikman Tarekese muret Lääne Elule.

Tareke sai oma 20. oktoobri kirjale vastuse 26. oktoobril. Lin-

navalitsus teatab, et eelarvestrateegias 2017–2021 on tuleva aasta prioriteet Haapsalu põhikooli ehitus.

Mille järgi hinnatakse

Raha lasteaedade hoovialadesse on planeeritud aastaisse 2018–2020.

Lohutuseks lubab Vikmani allkirjaga vastus: kui tuleval aastal laekub tulu oodatust rohkem, on võimalus, et linnavolikogu suunab lisaraha lasteaiahoovide korrastamiseks juba 2017. aastal.

Paraku viitab Vikman eelarvestrateegiale, milles Tõrukese lasteaeda ei ole.

Mullu tegi linnavalitsus korda Tõrukese õue Wiedemanni tänaval, tänavu sai korda Pääsupe-õu Niine tänaval. Vikerkaare lasteaed on saanud suure rahastuse ja seal on kõik uus: põhjalikult remonditud maja ja ilus õu.

Järele ongi jäänud veel Tarekese ja Endla tänaval asuva Päikesejanku õue uuendamise.

Päikesejanku juhataja Karin Randes selgitas Lääne Elule, et kuigi nende õueala vajab värskendamist ja uuendamist, ei mõjuta lasteaia tööd praegune seis kuigivõrd. Et riske ennetada ja maandada, on igal rühmal oma tõukeratta päev, õues ei või sõita suurte ratastega, sest nendega saab kiiresti sõita.

Tarekese juhataja Riima Velbre ja hoolekogu on arvamusel, et Päikesejanku õu pole kaugeltki nii halvas seisukorras, kui on Tarekese oma.

Jutt, et järgmisena teeb linn korda Päikesejanku, ajendas hoolekogu linnavalitsusele küsima, milliste kriteeriumide põhjal hinnatakse, kes saab järgmisena oma hoovi korda. Sellele hoolekogu vastust ei saanud. Lääne Elu küsis seda uuesti aselinnapealt Liina Põllult, kuid vastus oli taas põiklev. Esmalt ütles ta, et järjekorda ei ole põhjust üle hinnata, ja siis, et järjekorda ei ole olemas; et mõlemad õuealad on vaja korrastada ja mõlemad tehakse korda; et mõlemad investeringud on arengukavas ja eelarvestrateegias.

Lõpuks vastas Põld Lääne Elule: „Eelarvestrateegiat tehakse igal aastal uuesti. Järgmisel aastal paneme [Tarekese lasteaia] sisse.”

„Oleme juba harjunud ootama,” nentis Riima Velbre leplikult, aga lisas, et lihtsam oleks oodata, kui teaks, kui kaua see kestab.

Rasked metsaveokid lõhkused tee

KRISTJAN KOSK
kristjan.kosk@le.ee

Lääne-Nigula valla Kuusiku talu peremees Ivar Prees on nõrkinud metsaveokijuhitide üle, kes vedasid möödunud nädalal lähedal asuvalt raielangilt metsa ja muutsid tema koju viiva kruusatee sõidukõlbmatuks.

„Tee on rööpas ja vallid on üleväl,” kirjeldas Prees olusid.

„Kõigest kuu aega tagasi tegi vald tee korda ja väga mõnus oli sõita, aga nüüd rikuvad metsaveokid selle uuesti ära,” imestas Prees. Peale selle leidis Prees, et praegu ei ole metsaveoks õige aeg, sest viimastel päevadel on palju vihma sadanud ja tee on märg ning pehme. „Loomulikult tuleb mets välja vedada, kuid igal tööl on ka oma loogiline aeg ja koht,” nentis Prees.

Oma murele lahenduse saamiseks pöördus Prees vallavalitsuse poole.

Rasked metsaveomasinad võivad kergesti tee lõhkuda.

ARHIIV/ARVO TARMULA

„Mina elan Vidruka küla kõige kaugemas kohas ja lõhutud teega on mul siit väga raske liikuma saada,” teatas ta.

Huvitaval kombel selgus, et vedaja ei ole väljavedu vallaga kooskõlastanud. Nimelt lasub vedajal kohustus vedu kohaliku omavalitsusega kooskõlastada, kui veomaht ületab 30 tihumeetrit. „Nemad panid ühele autole koos haagisega 60 tihumeetrit peale,” teadis Prees. Peale selle peab vedaja tasuma vallale tagatisraha, millega remonditakse tee, kui see peaks kahjustada saama. Tagatisraha ei olnud vedaja vallale tasunud.

Prees mõõnis, et mööda kruusateed sõitsid kindlasti 40 ja rohkem tonni kaaluvad veokid. Ta jätkas, et veokid keerasid Tagavere teele, mis on riigimaantee, kus kehtib massipiirang 32 tonni. „Arusaamatu, et nii ülbealt sõidetaks ka sealt läbi,” imestas Prees.

Lääne-Nigula valla keskkonna- ja kommunaalnõunik Olev Peetris paigaldas reedel lõhutud teele kaheksatonnise massipiirangu. „Kohe, kui vald märgi pani, kadusid ka metsaveokid,” ütles Prees. „Paar päeva oli vaikust, kuid teisipäeval hakkasid harvestrid taas mürisema,” ütles Prees, kes kardab, et lähiajal on oodata uut väljavedu.

Peetris selgitas, et esmaspäeval võttis vedaja vallaga ühendust ja nõutud tagatisraha maksti ära. Tagatisraha suurus oli 1500 eurot. Peetris märkis, et metsaveokite tekitatud kahju ei ole märkimisväärne ja 1500 eurost piisab selle kahju kõrvaldamiseks. Rikutud tee teeb vald korda siis, kui vedaja on piirkonnas metsa väljaveo lõpetanud. „Kui tee seisukord märkimisväärselt ei halvene, teeb vald tee korda hiljemalt kevadeks,” lubas Peetris.

Peetris lisas, et kuigi vedaja tasus tagatisraha, ei tähenda see,

et ta saaks kohe vedamist jätkata. „Vedaja peab ootama külmemat ilma, et pinnas taheneks,” selgitas Peetris.

Vidruka kandis raielangil raiet ja väljavedu teostanud ettevõtte Valga Puu OÜ metsameister Koit Vilberg tunnistas, et on väga kahetsusväärne, et autojuht otsustas sealt märja ilmaga läbi sõita. „Oleme suhelnud vallaga, et lõhutud tee parandamiseks üheskoos lahendus leida,” ütles Vilberg. Miks aga ei kooskõlastatud väljavedu vallaga, põhjendas Vilberg teadmatusega. „Igal omavalitsusel on see reglement omamoodi koostatud,” ütles ta.

Vilberg ei näinud aga probleemi, et 52tonnise haagisega metsaveok sõidab teel, kus on haagise massipiirang 32 tonni. „Tagavere teel kehtib massipiirang vaid haagise kohta ja haagise kaal jääb 25 tonni kanti,” ütles ta.

Kolm korda nädalas viiakse sotsiaalmajast abivajajatele koju suppi.

2 × ARVO TARMULA

● AVATUD USTE PÄEV

Sotsiaalmajaja peseb eakal akna ja kraamib toa

Haapsalu sotsiaalajas käib päeva jooksul küll 400 inimest, aga terve hulk haapsallasi isegi ei tea selle maja olemasolust.

TARMO ÕUEMAA
tarmo@le.ee

Teisipäeval võrastas Haapsalu sotsiaalaja kõiki, kel on huvi selle teenuste ja tegemistega rohkem kursis olla.

Avatud uste päeval kell kümme algas hoidisekonkurss, siis tehti majas ekskursioon ja tutvustati oma tegemisi. Kohvikus oli meestehommiku külaliseks päästja Andrus Eltmaa.

Kontserdil esinesid sotsiaalaja oma inimesed, näiteks tanturühm Margareetad ja erivajadustega noored. Luulet luges Helju Tendal ja akordionit mängis Ülle Meister.

Huvilisi oli avatud uste päeval poolesaja ringis. „Mul on väga hea tugu, sest see on kõige rahvarohkem avatud uste päev meie majas,” ütles Haapsalu sotsiaalaja direktor Serli Künarpuu.

Sotsiaalaja tegevusel on kolm põhisuunda: eakate inimeste abistamine, puudega inimeste erihoolekanne ja eakate tegevuskeskus. Seal on ka turvakodu.

„Oleme ise oma tegemistes nii sees ja vahel arvame, et kõik teavad, mis me siin teeme. Tegelikult ei tea kõik haapsallased isegi seda, et sotsiaalaja on olemas,” ütles Serli Künarpuu.

Haapsalus oli aasta alguse seisuga 2700 vähemalt 63aastast inimest, 760 puudega inimest ja 174 toimetulekutoetuse saajat. Nädala jooksul käiakse sotsiaalajas keskmiselt 400 korda.

Nõep kitli ette

Ringid, klubid ja seltsid paistavad rohkem silma, aga eakate ja puudega inimeste aitamine on sotsiaalaja töö tähtsam pool. Näiteks koduteenus. „Koduteenuse saab Haapsalu linna elanik, kes ei tule ise enam kodus toime,” tutvustas sotsiaalaja sotsiaaltöötaja Irina Vaher.

Hoidisekonkursi võitsid lodjapuumos ja segasalat

Degusteerijad selgitasid Haapsalu sotsiaalajas maitsvaima soolase ja magusa hoidise.

Kõige rohkem häälil kogus magusate hoidiste kategoorias Larissa Ivanova lodjapuumarjadest valmistatud moos. Soolastest hoidistest oli mekkijate lemmik Anne-Erika Leikmaa segasalat.

Tavalisemate mooside, marineeritud seente ja segasalatite kõrval olid konkursil ploomitšatni, tsilli-sõstrakaste, ingveri-pirni-õunamoos, ploomporgandimoos ja kukeseened magusas tomatimahlas.

„Kõik hoidised said häälil, võitja hääleteenamus oli napp,” ütles Haapsalu sotsiaalaja direktor Serli Künarpuu. „Kõige raskem oli otsustada, kumba kategooriasse hoidis kuulub, sest suur osa oli vahepealseid.”

Mõlemad võitjad said auhinna lõunasöögi kahele sotsiaalaja kohvikus.

Hoidisevõistluse korraldasid Haapsalu sotsiaalaja ja Läänemaa pensionäride ühendus.

Konkursi võitja selgitamisele võis kaasa aidata igaüks, kes eile hommikupoolikul sattus sotsiaalaja, kus peeti lahtiste uste päeva.

Degusteerijale pakuti maitsa 19 hoidist, mille hulgas tuli igaühel kirja panna maitsvaima soolase ja magusa hoidise nimi.

Koduteenust sooviv inimene peab sotsiaalmajaga ühendust võtma ja siis tuleb Irina Vaher talle külla. „Selgitame välja, milles on vaja abi. Teeme lepingu ja hoolduskava. See on üsna mahukas paberitöö, mõnel eakal on päris raske tund aega vastata küsimustele,” tõdes Vaher.

Edasi hakkab kodus käima hooldaja, kes näiteks käib vanainimese eest poes. „Poes toome asju nimekirja järgi. Hoodustöötaja toob eaka raha eest kraami ja tšeki,” kirjeldas Vaher.

Töötaja aitab ka arveid maksta, kui vaja. „Tänapäeval seda väga palju enam teha ei tule, sest paljudel on otsekorraldused,” ütles ta.

Hooldustöötaja võib käia või olla saatjaks apteegis, linna piires arsti juures, poes, sotsiaalajas või mujal asutuses.

Hooldustöötaja isegi koristab eaka kodu, aga see on elementaarne puhtus, mitte põhjalik. Kellel ei ole kodus pesumasinat, saab pakkida musta pesu kotti ja hooldustöötaja viib selle sot-

siaalaja pesta. 1 kilo maksab 1 euro. Kui on väga vaja, on sotsiaalaja pesnud korra aastas ka aknad.

„Kui on vaja natuke nõeluda, näiteks tuleb nõep kitli eest ära, siis midugi hooldustöötaja nõelub,” lisas Irina Vaher.

Sellest aastast aitab sotsiaalaja koduteenusel vanainimesi ka suitsuanduriga. „Selgus, et paljud eakad ei ole suutnud seda ise paigaldada. Teeme päästeametiga koostööd. Kui on vaja, tulevad nad ja panevad suitsuanduri ilusti üles,” ütles Vaher.

Haapsalu elanikule on hooldusteenus tasuta.

Odav supp otse koju

Haapsalu sotsiaalaja supikööki viib suppi koju umbes 40 inimesele. „Supiliitri hind on 1.20 ja kojuviiimisel 1.30, sest linnavalitsus maksab osa kinni. Mõni tellib koju ka praadi, aga sellele soodustust ei kehti,” ütles Serli Künarpuu.

Supipäevad on esmaspäev, kolmapäev ja reede. Supiring käib koduteenuse lepingu alusel, mille sõlmib sotsiaaltöötaja. Aga supikööki kohapeale võib toitu ostma minna igaüks. „Me ei küsi seal dokumenti,” ütles Serli Künarpuu. Supikööki avatakse argipäeviti kell 10.30 hommikul. Keskmiselt käib seal päevas 50 inimest.

Üks sotsiaalaja teenuseid on sotsiaaltransport. Edasi-tagasi sõit maksab 1.60. „Eesmärk on eakate ja puudega inimeste toimetuleku toetamine ehk kes ühissõidukiga ise enam liikuda ei saa, see võib tellida meilt sotsiaaltranspordi,” selgitas ta.

„Meil on sõiduauto ja ka väikese töstukiga invabuss, millel on mugav ratastooliga inimest sõidutada. Kahjuks ei ole meil abivahendeid, millega saaks ratastoolis inimese trepist alla tuua,” ütles ta.

Loomaarsti märkmed

72. osa

ANN MARI
ANUPÖLD
Piirsalu
loomaarst

Enne kana ja siis muna

Loomaarstiks õppides oli mulle juba varakult selge, et kõige muuga võin ma tegelda, aga sea- ja linnufarme ei taha ma kohe kindlasti oma hoole alla võtta. Suurtes farmides käisime õpingute ajal küll harva, kuid neist vähestest kordadest piisas mulle täiesti. Sigade kisa tundus mulle täiesti vastuvõetamatu ning kanafarmid, jah, eks masstootmine ole ikka masstootmine, ei midagi muud romantilisemat. Üldjuhul on see parimaiski kohades pigem kole vaatepilt.

Tarbijana suudame seda kõike ignoreerida senikaua, kui maitse on hea ja toode adekvaatse välimusega ning pakendile on ehk mõni ilus talupildikegi kleebitud. Mis aga juhtub, kui keegi tuleb meile vahelduseks jälle valusalt kogu tööde nina alla hõõruma? Eks olnud seda näha eelmisel nädalal, kui lekkis Läti loomakaitsjate tehtud video Balticovo linnufarmidest. Linde peetakse võrdlemisi väikesel pinnal ja nüruse väljanägemisega puurides. Paljud neist on ilma sulgedeta ning näitavad stressi, sundkäitumise ja agressiivsuse tundemärke. Võin teile garanteerida, et kõigis suurtootmisega linnufarmides üle Euroopa leiaksite täpselt samasuguse vaatepildi. Selle koha pealt ei tasu endale mitte mingisuguseid illusioone teha. Riigi Teatajast võib lugeda, et broilereid on näiteks lubatud pidada loomkoormusega kuni 42 kilogrammi ruutmeetri kohta. Kui arvestada, et tapaküpselt kaaluvad need loomad 1,5–2 kilo, teeb see ruutmeetri kohta 25 linnu ümber. Räägime siin endiselt sellest, mis on seadusega ametlikult lubatud! Rääkimata siis sellest, mida veel väikeste rikkumiste puhul tehakse. Selge see, et neil loomad on stress. Kui ma peaks kitsa koridori peal 25 inimesega pidevalt maid ja päid jagama, oleks mul ilmselt ka juba enam kui ühel korral tekkinud kiusatus teistel või siis iseendal hakata juukseid peast katkuma. Või midagi enam.

Probleem ei ole muide aga mitte ainult pidamistingimustes, vaid ka loomades endis. Tippihooanguga broilerite ja munakanade taga on suur aretuse impeerium, kui mitte öelda monopol. Saksa ettevõtte Lohmann pruunid munakanad on kindlalt kohal enamikus tootmisfarmides. Kuna tegemist on hübriidiga, pole farmidel võimalik endale neist kanadest ise mitte noorlinde peale toota, vaid nad peavad iga kord minema ja samalt firmalt uued linnud ostma, kui vanadel aeg täis saab. Neid linde aretatakse aga tõepoolest ainult toodanguks. Mida rohkem mune suudab see lind aastast muneda, seda väärtuslikum ta on. Iseloomujooned ja tugev tervis jäävad tagaplaanile. Nii juhtub, et ka vabapidamisel ja optimaalses mahetingimustes näitavad need tublid töökanad üles omavahelist agressiivsust ja vähest stressitaluvust. Samuti võivad nad olla küllaltki tundlikud temperatuurimuudatuste ja õhuniiskuse suhtes.

Mis on siis lahendus vastutustundliku tarbija jaoks? Kuidas teha nii, et kõht saaks täis, rahakott ei jääks liiga tühjaks ja ka loomad ei peaks ülearu kannatama? Mõni ütleb kindlasti siinkohal „vegetaarlus” või „vegetaarlus”, aga mul pole neid kumbki kunagi kõne alla tulnud. Ilmselt olen ma lihtsalt natuke liiga mugav inimene. Kes aga loobuks vabatahtlikult ühest heast praest või vanaema tehtud kotlettidest? Minust tunduvat tugevamaid inimesed. Ilmselt. Meil maapiirkonnas poodides ringi käies ongi väga keeruline õigeid valikuid teha. Üldjuhul on kõik munad puurikanadelt ja sama lugu on ka linnuliha. Ettevaatust sellise eksitava karbinimetusega nagu „Talumunad”! Ka nende puhul on tegemist täitsa tavaliste kitsastes puurides elavate lindudega. Selle info leiate siis väikeses trükis või karbi siseküljelt. Taas tasub toetust osutada väiketootajale. Külastage OTTi turgusid või otsige üles enda lähedal olevad loomapidajad. Olen kindel, et väikese vaevaga suudate leida hea kompromissi loomasõbralikkuse, kvaliteedi ning hinna vahel.

Paljud on tänapäeval läinud seda teed, et toodavad oma toitu ise. Üllas eesmärk lõpeb aga tihtipeale sellega, et aja või teadmiste puudulikkuse tõttu tekivad ootamatud probleemid. Tihtilugu kuulen ma siis telefonikõnet vastu võttes esimese lausena: „Minu kana on haige...” Kuigi olen nüüd juba suuteline igasugu eriskummalisi probleeme lahendama, toonitan siinkohas veel kord, et ennetamine on alati parem kui tagantjärele tarkus. Kui loomapidamine teil hingel krieldab, lugege esimese asjana mõni tark raamat läbi ja alles siis lapake igasugu eksotiliste elukate müügikuulutusi. Alati tuleb ka kaine mõistus abiks. Siis ehk pean tulevikus vähem päästma linde välja jänesepuuridest või selgitama, miks ei hakka kottimedas puukuuri nurgas kunagi mitte ükski muna kana seest välja tulema.

Reisikiri. Viva l'Italia!

13. osa

JÄRJELU

OLEV REMSU

Mida ma sellise otsimisega otsin? Kas kohtumisi? Parasjagu veidral moel, eks ole.

Mõned asjad on nii lihtsad ja igapäevased, et neid lihtsalt ei märka.

Kohtumine, soov kohtuda on inimelu alus. Mitte ainult tutvava tänaval või selle aseainega kuskil välismaal.

Kohtumine, see on ju leidmine. Võid leida endale hea sõbra, kallima, abielu, kõik, millest oled unistanud.

Kohtumine määrab inimese saatuse.

Süzeeline kunst toimib ainult kohtumiste kaudu – romaani, filmi või näidendi (pea)tegelane kohtub ja kohtub teiste tegelastega, kruvib üles pinget kulminatsioonini ja jõuab siis lõpplahenduseeni.

Kohtumise vastand on kaotamine, põgenemine, lahutus ja teised hullud asjad.

Vist kõik siinsed jalutajad on elegantselt rõivast. Teisiti ei sobigi, ehk vaid mina olen üks valge

vares. Tundub, et šoppajate hulgas on naised parajas ülekaalus.

Kui paljud naised suitsetavad! Tundub, et itaallannad võtavad eeskju eestlannadest.

Kõpsutavad siin parkettisillutisel oma tikk-kingadega, hoiavad sigaretti stiilselt kahe sirge ja kauni näpu vahel, teises käes efektnine kaubast pungil ostukott. Ainult siis, kui kaks kätt on kinni, ainult siis ei mahvi-pahvi.

Isegi rase suitsetab. Kas see on emahoolitus, kas tahab, et loode tunneks samasugust mõnu nagu tema?

Või on mõni kuritegelik reklaam talle selgeks teinud, et suitsetamine on täiesti kahjutu?

Ma ei ole meesšovinist, ma suhtun mõõdukasse feministidesse lugupidamisega kui *égalité*-idee pooldajaisse (kuulun ka ise nende hulka), ent olgu siiski öeldud, et naiste kriitika võime on kergemini halvata. Nemad täidavad šarlatanide kukruid, külastades kõikvõimalikke ravitsejaid, enustajaid, horoskoopide koostajaid, selgeltnägijaid ja teisi nõiakunsti esindajaid, neid on mees-

test rohkem ka lausa pööraste uususkude sektides, mida on viimastel aastakümnetel maailma tekkinud ligikaudu neli tuhat. Šoppamine on üks neist.

Aeg-ajalt on tunne, et itaallane mängib itaallast – elavad žestid, lõppematud jutud kiirkõnes ning lõbusus, lõbusus ja lõbusus.

Ma tahan ka lõbus olla. Rääkige mulle ka, mis teile lusti pakub!

Hoiad kogu aeg raha kokku ja siis korraga laristad. Luksuskohvikus Savini maksab sörmkübara täis espressokohvi seitse eurot.

Jah, kõik on Milanos elegantne, kuid kõige elegantsemad on teenindajad: kelnerid ja ettekandjad, baarmenid ja baaridaamid, müüjad ja müüjannad.

Kikilipsud sobivad isegi põlledega, kui toon ja muster har-

moneeruvad. Milanos nad seda teevad.

Ehk on meie president Milano mõju, sest tedagi ei näe ilma kiisulipsuta lõua all?

Milano mõju on väarikas mõju. Kohvikulaud on nii kitsas, et pole kuhugi mütsi panna. Enamik itaallasi on ka talvel palja peaga, külmakartlikel ka kohvikus müts peas. Ei saa ju seda toole või koguni põrandale panna.

Interjäär on siin XIX sajandi stiilis, ka tualett. Selle uks käib kinni puuriiviga, vesi tuleb, kui nõõri sikutad, kolinal ülapaagist. Tualett on lõhnastatud. Mis aroom see on? Roosid? Või mõne teise lille? Nina on nohune, raske määrata.

Kõik nagu muiste. Ainult wifi on juurde tulnud. Ja paroolid pagana keerulised. Pikka rida suure väiketähti ning numbreid annab toksida, eriti ebamugav on see siis, kui sul pole oma tahvelarvutit kuhugi panna, pead seda käes hoidma.

Mida nad kardavad? Internetivargaid? Et naaberkohvikus kustub keegi sinu wifi?

Kui moodsaid vidinaid aga sõrmitsevad mehed-naised!

Minu tavaline tahvel tundub siin kui Singeri masin, muuseumikola.

Kõigis Itaalia kohvikuis ja kaubamajades müritseb muusika, mis lööb kõrva lukku.

On isegi teada protsent, mille jagu aitab tümsukära ostjale pähe määrada kaupa, mida too ei vaja. Kui on vaikne, siis on müüja tulud kasinamad.

Inimesed muudetakse nürimeelseks ja nõnda on nad rahajumala-rahasatana võimuses.

Kord sõitsin bussiga Torontost New Yorki. Tohtu suures bussis oli vaid kümnekond reisijat, kõik peale minu mustanahalised. Bussijuht oli kõige mustem rullakas mammi, bussijuhi kabiiniseinal olid tähtsad kirjad. Ei tohi vaikust rikkuda, ei tohi bussijuhiga rääkida, ei tohi üldse teisi häirida.

Kinnituseks paragrahvinumbri New Yorgi osariigi ja Kanada seadustikust, kirjas ka trahvi suurused. Seadustest pidas seltskond raudselt kinni. Aga bussijuhi kohta polnud midagi öeldud, tema keeras rooli, millele ta vaevalt ära mahtus, ning muudkui lobises ja lobises.

Järgneb

• Ma ei ole meesšovinist, ma suhtun mõõdukasse feministidesse lugupidamisega kui *égalité*-idee pooldajaisse (kuulun ka ise nende hulka).

RISTSÕNA

KARIN TEDER

	tegevuse oiguse kontroll esimene	n.nimi nii ja ... ingl m.nimi	teadusest lähtuv	mis tahes elusolend amper	ikestatu taigen	Egiptuse päikesejumal ...Gibson sihverplaat	vanus vana naine Karjala j.	käes kantav riietuse automark	obrok ta
kõnekunst									
e. näitlejanna									
ragisemine									
kaaluma									
neodüüm									
innukus									
Kreeka pealinn									
saun (sm)									
ingl m.nimi									
sidesõna ...seal									
psst!									
öli (ingl) suupiste									
ehk									
naiseks võtma									
mängujärk tennis									
tint (ingl)									
koloonia									

SUDOKU

	5						9	
4								2
8	1	7		2	6			5
	6			8			3	
		5				8		
	4			1			5	
9		7	6		4	3		8
5								6
	3							2

KUHU MINNA

• TERVIS JA SPORT

Fra Mare Day Spa basseini- ja saunapark avatud iga päev 13–22; kl 19 vesiaeroobika. Day Spa pilet E–N 10,50 €, R–P 14 €. **Novembri eripakkumine** – seljahoolitus iseseisenev muda 50 €. Näomassaaž ja mask 30 €. Maniküüri ja pediküüri kompleksihoolitus 39 €. Broneerimine tel 472 4612 ja 472 4600, spa@framare.ee.

Spaahotelli Laine vee- ja saunakeskus avatud iga päev kl 6–9 ja 13–22. Treeningusaal avatud iga päev kl 6–22. Täpsem teave ja broneerimine tel 472 4400 või info@laine.ee.

• TANTSUÕHTU

Fra Mare À LA CARTE restoran Bergfeldt ja lobby-baar (Ranna tee 2); P–N 12–23 ja R, L 12–24. L, 5. nov mängib tantsuks ansambel Coco. Tel 472 4605, 503 7289. www.framare.ee.

Restoran Blu Holm (Sadama 9/11) P–N 12–23, R–L 12–24. Peo- ja peelaud, küsi pakkumist! R, 4. nov kl 20 tantsuõhtu, Rain Poolen. L, 5. nov kl 20 tantsuõhtu, ansambel Ragnar & Co. Tulekul 12. nov kl 20 Tanja Mihhailova-Saar ja bänd, pilet 16 €.

• KINO

Haapsalu kultuurikeskus (Posti 3): 3. nov kl 19 film „Doktor Strange“, 3D, pilet 4,50 € + prillid 1 €. 4. nov kl 19; 6. nov kell 16; 8. nov kl 19, 10. nov kl 19 film „Valgus ookeanide vahel“, pilet 4 €.

• TEATER

Haapsalu kultuurikeskus (Posti 3): 5. nov kl 20 Comedy Estonia: „Suurel lavall“, piletid 8 ja 6 € Piletilevis.

Haapsalu kultuurikeskus (Posti 3): 9. nov kl 19 Endla teatri lavastus „Kõik naistest“, piletid 14 ja 12 € Piletimaailmas.

• KULLAMAAL

Kullamaa kultuurimajas 5. nov kl 15 Kullamaa rahvuspäevale pühendatud kontsert „Meie kodu lugu“. Esineb orkester „Lustipill“ EV pealinnast. Muusikat, laule ja pillilugusid meilt ja mujalt, lähedalt ja kaugel. Kontsert kõigile tasuta.

• RAAMATUKOGU

Läänemaa keskraamatukogu: lugemissaal, avalik internetipunkt ja kojulaenu osakond (Posti 3) ja lasteosakond (Wiedemanni 11) avatud E–R 10–18, L 10–15. P suletud. Raamatulaenu punkt sotsiaalimajas (Kastani 7) avatud T 14–17 ja R 11–14. Vaata www.lib.haapsalu.ee.

• NÄITUSED

Haapsalu linnagalerii (Posti 3): 5. nov kl 15 Ulla Juske, Eva Järve ning Hanna Piksarve näituse „Sa puudud minust“ avamine. Näitus jääb avatuks 4. detsembrini.

Kullamaa kultuurimaja galerii: näitus „Kultuuritähed ja Roman Haavamägi – oma tee“.

Spaahotelli Laine galerii (Sadama 9/11): Henu Põldma fotonäitus „Loodusvaateid Haapsalu linnast“.

Keskraamatukogu (Posti 3): Raamatunäitused „Meie naabrid – Lätti“ ja „Mis on linnukesel muret...“. Vitriinides näitus „Keelatud raamatud“. Lugemissaali seintel näitus „Iloni Imedemaa sünnilugu“. Lugemissaali fuajees RMK näitus „Pärandkultuur maastikus“.

Lasteraamatukogu (Wiedemanni 11): Eliisabet Luure lugemispäevikute näitus. Illustratsiooninäitus „Piret Rani nunnikud ja teised toredad“.

Haapsalu kunstikooli galerii (Karja 6): T–R 12–16.30, L 10–14.30. 19. novembrini õpilastööde näitus „Neli neljandikku“.

• MUUSEUMID

Hanila muuseum: avatud ettetellimisel, tel 5333 8586, www.hanilamuuseum.ee.

Rannarootsi muuseum avatud T–L 11–16. www.aiboland.ee. Rootsi vähemusrahvuse kultuurinõukogu valimine 4.–6. novembril kl 9–18 (valimisjaoskond nr 2). L, 5. novembril kl 10 ja kl 14 Ruhnuteemaline filmiprogramm.

Haapsalu pitsikeskus (Karja 25): T–R 11–16 ja L 11–15. 5. novembrini näitus „60 aastat Uku loomisest“.

LÄÄNE MAAVALITSUSE TEATED

Lääne maakonnaplaneeringu 2030+ avaliku väljapaneku tulemused

Lääne maavanem võttis 30.08.2016 korraldusega nr 1-1/16/127 vastu Lääne maakonnaplaneeringu 2030+. Lääne maakonnaplaneeringu ja selle keskonnamõju strateegilise hindamise (KSH) aruande avalik väljapanek oli 13. septembrist 11. oktoobrini.

Avaliku väljapaneku ajal esitati maavanemale kokku kolm kirjalikku avaldust. Kaks kirja sisaldas parandusettepanekuid ning üks kiri planeeringulähendusega mittenõustuvat seisukohta. Avalik arutelu oli 20. oktoobril Lääne maavalitsuse saalis.

Avalikustamise tulemusel täpsustati maakonnaplaneeringu tekstiosade sõnastust ja täpsustati Saaremaa püsiühenduse maismaale ulatuvate trassikoridori otste maakasutustingimusi. Kompromissina loobus vaidlev osapool oma vastuväitest.

Maavalitsus esitab KSH aruande Keskkonnaametile ning maakonnaplaneeringu Rahandusministeeriumile järelevalve tegemiseks.

Avaliku arutelu protokoll ja täiendatud Lääne maakonnaplaneering 2030+ on kättesaadavad Lääne maavalitsuse kodulehel <http://laane.maavalitsus.ee/> koostatav-maakonnaplaneering.

Lääne Maavalitsus

HAAPSALU LINNAVALITSUSE TEATED

Okste ja lehtede äraviimise võimalus

Haapsalu linnakodanikel on võimalus tasuta ära viia enda kinnistult koristatud oksad ja puulehed Haava tänava lõpus tõkkepuu taga olevale platsile. Selleks ettenähtud ajad 6. ja 13. novembril kell 12–16.

Detailplaneeringu algatamine

Haapsalu linnavolikogu 28.10.2016 istungil algatati otsusega nr 197 Haapsalu Sadama tn 22, 22a, 24, 24a kruntide detailplaneeringu koostamine ja kinnitamine lähteseisukohad.

Planeeringu algatamise ettepaneku tegi linnale kruntide omanik OÜ Baltic Group Investments, kes soovib liita neli krunti üheks 8138 m² suuruseks krundiks ja määrata planeeritavale krundile ehitusõigus kuni kolme korrusega ärihoone ehitamiseks.

Praegune Pelzeri villa säilitatakse, kahekorruselise puidust hotelliosa lammutatakse ning asemele kavandatakse uus hotell ja spa.

Planeeringuga määratakse krundile arhitektuursed hoonestustingimused, ehitus- ja keskkonnaningimused, kommunikatsioonide põhimõttelised asukohad, liiklus- ja parkimiskorraldus, haljastuse põhimõtted jms.

Planeering teeb ettepaneku muuta linna üldplaneeringut (vähendada ranna ja kalda ehituskeeluala, suurendada hoonestuse koruselisust kuni kolme korruseni).

Linnavalitsus koostas keskkonnamõju strateegilise (KSH) eelhindamise ja kaalus KSH koostamise vajadust. Võttes arvesse eelhindamist ja Keskkonnaameti ning Lääne maavalitsuse seisukohti, otsustati jätta algatamata keskkonnamõju strateegiline hindamine.

Loe veebis www.le.ee

MÜÜK

Tasuta tulehakatis 5 võru kaasa soovi korral. Müüa kütte- ja kamina-puud nii lahtiselt kui ka võrgus 40 l /60 l, klotsid ja tulehakatis 40 l võrgus ja lehtpuu saepuru kotis. Tel 501 8594, kaminapuu.ee.

Müüme põrandalaudu, voodri- ja ehituslaudu mitmes laiuses. Vedu tasuta. Tel 506 4651.

Küttepuid, kuiv või toores, nii lahtiselt kui ka võrgus. **Kõdusõnnik** 30 kg. Tel 523 8852, 473 3301. Tammaru farm, www.tg.ee.

Kuiv okaspuu 37; toores lepp 28; kask 35; okaspuu 33 €/m. Pikkus 30, 40 ja 50 cm. Vedu 3–7 ja 10 mm kaupa. Tel 516 4278 ja 505 5203.

Kuivad pakitud kütteklotid ja kaminapuud ning pakitud turba- ja puidubrikett. Kohalevedu tasuta. Tel 523 8503.

Müüa pakitud turba- ja puidubriketti koos veoga, soovi korral ladustama. Tel 507 8754, www.briketivedu.ee.

Müüa ehituslikku saematerjali ning voodri- ja põrandalaudu. Vedu tasuta. Tel 528 2268.

30–70 cm toores lehtpuu, hind al 30 €, metsakuiv okaspuu al 35 €, tarne al 10 mm, transport hinnas. 3meetri küttepuid, tarne al 30 m. Tel 502 4895.

Müüa poolkuiva ja toorest küttepuid (pikkus vastavalt tellija soovile, eri liigid, kogused 3–17 ruumi) ja küttepuidjääke 1,5 m³ kottides. Hind kokkuleppel. Tel 5343 0708, Lauri@Halukalur.ee.

Müüa küttepuid. Hall lepp al 28 €/m, segapuu al 28 €/m, must lepp al 32 €/m ja kask al 33 €/m, metsakuiv okaspuu al 34 €/m. Vedu hinnas. Hali pikkus vastavalt ostja soovile. Tel 5666 0431.

Otse tootjalt. Pakitud küttematerjal: puidubrikett al 133 €, turbabrikett, pellet ja klotsid. Vedu. Tel 506 8501.

Voodrilaua ning põrandalaudu ja saematerjali müük. Vedu üle Eesti tasuta. Tel 5373 1117.

Müüa küttepuid. Hind alates 26 €/m. Tel 5625 5917.

Lepp ja segalehtpuu 29; must lepp 31; tamm, saar ja kask 35 €/m. Kuiv okaspuu 33; segapuu 37; segalehtpuu 39; lepp 41; must lepp 44 €/m. Kriske OÜ tel 5648 6058.

Müüa kuivi 30 cm küttepuid 40 l võrkkotis (hall lepp), hind 2,1€/kott, transport hinnas. Tel 503 2972.

OST

Musta ja värvilise vanametalli kokkuost aadressil Tööstuse 11, Haapsalu. www.rauaspets.ee. Teave tel 5837 6276.

Ostane kadakat. Hea hind. Raha kätte. Kuulutus ei aegu. Tel 5559 7692.

Soovin osta traktori T-25, puurpingi ja väiksema metalltreipingi. Tel 5691 5347.

Ostane või rendin ajaloolist kalapüügiõigust. Kõik pakkumised oodatud. Tel 5857 5060.

KINNISVARA

KINNISVARA VAHENDUSKESKUS
Kinnisvara müük, ost, üür
E-R Posti 41a, Haapsalu,
tel 503 5934. Katrin Annus
www.kvkeskus.ee

OÜ Estest PR ostab metsa- ja põllumaad. Tel 504 5215, 514 5215, info@est-land.ee.

Haapsalu linna piiril müüa uus maja, 4 tuba, põrandaküte (õhk-vesi-soojuspump). Hind 99 000 €. Telefon 510 5274.

Ostame põllu-, heina- ja metsamaad. Parim hind. Tel 506 9600.

TEENUS

Telerite ja elektroonika remonditöökoja Haapsalus Lihula mnt 27 (autobaas). Avatud tööpäeviti 9–18 ja laupäeval 9–14. Tel 473 3055, 5557 4519.

Ohtlike puude eemaldamine ning okste ja võsa lõikus. Töötame 7 päeva nädalas. Välismaal omandatud pikaajaline kogemus. Soodne hind ja kiire teenus. Helista julgelt ja leiame lahenduse. Tel 5623 0373. Randy

Ehitusfirma R&O Ehitus OÜ. Kõik ehitus- ja remonditööd: fassaadid, katused, terrassid, saunad, korrusmajade trepikojad jm. Tel 5857 5060. www.lihulaehitus.ee.

Tootja Läänemaal valmistab klaasplastist septikuid ja mahuteid. Kaev- ja planeerimistööd kopplaaduriga. Tel 551 0428, ain.raali@mail.ee.

Elav muusika teie mis tahes peole! Teeme sündmuse toredaks ja meelde jäävaks! Tel 501 1696, www.syltament.ee.

Läänemaa Jäätmejaam viib Teie majast, korterist soodsatel tingimustel ära olme- ja ehitusjäätmed, mööbli, elektroonika, metalli jms. Äravedu konteineritega 10–30 m³. E-R 9–17. Tel 5668 1436.

Laaduri- ja ekskavaatoritööd, veo-teenus. Vaata www.ipmet.ee ja küsi lisa tel 5590 9494.

Rehvi vahetus, diagnostika, elektri-, mehaanika-, keevitus- ja värviparandustööd – Autotohter OÜ. Masti tee 14, Uuemõisa. Tel 5370 0123.

Asrex OÜ teeb ehitus- ja remonditööd. Meeldivat koostööd soovides Asrex OÜ. Tel 5622 6716, info@asrex.ee, www.asrex.ee.

Ohtlike puude langetus ja lõikus töstuki. Võsalõikus ja trimmerdamine. Info@puupoisid.eu, tel 5665 9446.

Pakume teenust mobiilsel liintsakraamil – ehitusmaterjali saagimine otse koduõuel. Saag võimaldab saagida kuni meetrise läbimõõduga palki. Müüa küttepuidu, hind soodne. Küsi pakkumist tel 5687 9966 või timberexpert@online.ee.

TÖÖPAKKUMINE

OÜ Helm võtab tööle ehitustöölise ja abitöölise ehitusele. Tel 5666 0149, info@helm.ee.

Otsin abilist betoonpõranda valamisel. Abilisel peab olema põrandakütetekaabli ja veetorustiku paigaldamise kogemus. Info telefonil 523 0719.

Haapsalu sotsiaalaja otsib pikemaajaks perioodiks (6–8 kuud) täistööajaga kokka. Täpsem info tel 473 5060 ja 5301 1424 või info@sotsimaja.ee.

Spaahotell Laine otsib oma toredasse meeskonda liikumisravi juhendajat.

Soovime, et juhendajal oleks erialane haridus füsioteraapia või kehakultuuri alal.

Palume saata oma CV koos palgasooviga hiljemalt 11. novembril aadressil spaajuht@laine.ee.

Lisainfo telefonil 503 7052.

LOOMAD

Müüa küülikud. Tel 5336 4288.

METS

Promets OÜ ostab metsakinnistuid ja raieõigust parima hinnaga Läänemaal. Tel 5591 9930, e-aadress info@promets.ee.

OÜ Landeker ostab metsakinnistuid.

Tel 511 0415 ja 517 9866.

MITMESUGUST

Kaardid ennustavad, helista tel 9001727, kogenud ennustajad 24 t, ka mobiiltelefonilt, h 1,09 €/min.

Toimetus kuulutuste sisu eest ei vastuta.

Toimetus

avatud
E-R kl 8.30–17.

TEATED

Rootsi vähemusrahvuse kultuurinõukogu neljandad valimised

4., 5. ja 6. novembril on rootsi vähemusrahvuse kultuurinõukogu neljandad valimised. Hääletamine on 4., 5. ja 6. novembril kell 9–18 järgmistes jaoskondades: **Jaoskond nr 1** – Tallinn, Rootsi-Mihkli kirik, Rüütli tn 9. **Jaoskond nr 2** – Haapsalu, Rannarootsi muuseum, Sadama tn 31/32. Jaoskonnas saavad hääletada asjaomase valimisjaoskonna valijate nimekirja kantud valijad, välja arvatud need valijad, kes on hääletanud posti teel. Rannarootsi muuseumis on laupäeval, 5. novembril kell 10 ja 14 Ruhnu-teemaline filmiprogramm. Rootsi-Mihkli kirikus on pühapäeval, 6. novembril algusega kell 18 Gustav Adolfi päeva pidulik tähistamine.

Rootsi vähemusrahvuse kultuurinõukogu

MARTNA VALLAVALITSUSE TEATED

Rahvaküsitlus Martna vallas

Avajahemikul 18.–20. novembrini 2016 iga päev kell 9–17 toimub Martna valla rahvaküsitlus, mille eesmärk on välja selgitada elanike arvamus Kullamaa, Lääne-Nigula, Martna, Noarootsi ja Nõva valla kavandatava ühinemise kohta. Küsitlusel saavad osaleda kõik 16aastased ja vanemad valimisõiguslikud Martna valla elanikud.

Küsitlus toimub küsitluspunktis, mis asub Martna vallavalitsuses aadressil Martna vallamaja, Martna küla, Martna vald, Lääne maakond.

Kui isiku tervislik seisund või mõni muu mõjuv põhjus on takistuseks tema vahetule osalemisele küsitluskohas tehtaval küsitlusel, võib ta taotleda küsitluslehe täitmist kodus. Selleks tuleb esitada taotlus küsitluse korraldamiseks moodustatud komisjonile või vallasekretäri hiljemalt 20. novembriks kell 14.

Komisjoni ja vallasekretäri kontaktandmed: Martna vallamaja, 90601 Martna küla, Martna vald, Lääne maakond; e-post Kaie.Talving@martna.ee, vallavalitsus@martna.ee; tel 472 5041 ja 5307 6824.

LÄÄNE-NIGULA VALLAVALITSUSE TEATED

Rahvaküsitlus Kullamaa, Lääne-Nigula, Martna, Noarootsi ja Nõva valla ühinemise kohta Lääne-Nigula vallas

Rahvaküsitlus Kullamaa, Lääne-Nigula, Martna, Noarootsi ja Nõva valla ühinemise asjus on Lääne-Nigula vallas 18.–20. novembrini 2016. Küsitluspunktid on avatud kõigil hääletuspäevadel kell 9–17.

Küsitlusel saavad osaleda isikud, kes on rahvaküsitluse ajaks saanud vähemalt 16aastaseks ning kelle elukoht on rahvastikuregistri andmeil Lääne-Nigula vald. Lääne-Nigula vallas asub 4 küsitluspunkti.

1. Küsitluspunkt nr 1 (piiridesse kuuluvad Taebala alevik, Kadarpiku küla, Kedre küla, Kirimäe küla, Koela küla, Leediküla küla, Nigula küla, Nihka küla, Pälli küla, Tagavere küla, Turvalepa küla, Vontküla küla, Väanla küla), asukoht Haapsalu mnt 6, Taebala alevik (Lääne-Nigula vallavalitsus).

Komisjoni kontakttelefon 5331 5157. Samas küsitluspunktis saavad hääletada isikud, kelle elukoha andmed on Eesti rahvastikuregistris kantud omavalitsusüksuse täpsusega.

2. Küsitluspunkt nr 2 (piiridesse kuuluvad Palivere alevik, Allikmaa küla, Luigu küla, Vidruka küla), asukoht Raba tn 2, Palivere alevik (Palivere raamatukogu). Komisjoni kontakttelefon 479 4358.

3. Küsitluspunkt nr 3 (piiridesse kuuluvad Jaakna küla, Kujijõe küla, Piirsalu küla, Risti alevik, Rõuma küla), asukoht Tallinna mnt 4, Risti alevik (Risti teeninduskeskus). Komisjoni kontakttelefon 5341 6266.

4. Küsitluspunkt nr 4 (piiridesse kuuluvad Auaste küla, Ingküla küla, Jalukse küla, Keedika küla, Kärbla küla, Linnamäe küla, Niibi küla, Oru küla, Mõisaküla küla, Salajõe küla, Saunja küla, Seljaküla küla, Soolu küla, Uugla küla, Vedra küla), asukoht Linnamäe küla (Oru teeninduskeskus). Komisjoni kontakttelefon 5395 9729.

Elektroniliselt saab hääletada veebilehel <https://www.volis.ee> ööpäev ringi alates 14. novembrist kell 9 kuni 15. novembrini kell 20. Hääletada saab ID-kaardi või mobiil-ID abil.

Toimub ka kodus hääletamine. Kodus hääletamiseks esitab küsitluses osaleja elukohajärgsele valla- või linnavalitsusele või komisjonile küsitluslehe kodus täitmise taotluse hiljemalt kolm tundi enne küsitluskoha sulgemist küsitluse viimase päeval (20. novembril 2016). Küsitluses osaleja võib esitada kodus hääletamise taotluse ka telefoni teel.

Lääne-Nigula Vallavalitsus

NÕVA VALLAVALITSUSE TEATED

Rahvaküsitlus Nõva vallas

Avajahemikul 18.–20. novembrini 2016 tehakse Nõva vallas rahvaküsitlus, mille eesmärk on välja selgitada elanike arvamus Kullamaa, Lääne-Nigula, Martna, Noarootsi ja Nõva valla kavandatava ühinemise kohta. Küsitlusel saavad osaleda kõik 16aastased ja vanemad valimisõiguslikud Nõva valla elanikud.

Küsitlus toimub küsitluspunktis 18.–20. novembril 2016 iga päev kell 9–17. Küsitluspunkt asub aadressil Nõva vallamaja, Nõva küla, Nõva vald, Läänemaa. Kui isiku tervislik seisund või mõni muu mõjuv põhjus on takistuseks tema vahetule osalemisele küsitluskohas tehtaval küsitlusel, võib taotleda küsitluslehe täitmist kodus. Selleks tuleb esitada taotlus komisjonile hiljemalt 20. novembriks kell 14.

Rahvaküsitluse tegemiseks on moodustatud viieliikmeline komisjon. Komisjoni kontakttelefonid 472 4670 ja 508 2514; elviira.uusorg@novavald.ee.

Nõva Vallavalitsus

Südamlik kaastunne
Irinale, Marinale ja Alekseile
peredega kalli ema, vanaema
ja vanavanaema
RAISA MIROŠNIKU
surma puhul.
Olga, Aivar, Stella ja
Erkki peredega

Südamlik kaastunne
Maret Ounapuule perega
õemehe
surma puhul.
Kaastöötajad Risti lasteaiast

Avaldame südamlikku kaastunnet Üllar Neemrandile perega kalli ema ja vanaema **LINDA NEEMRANDI** kaotuse puhul.
Noarootsi Külateater

Mälestame endist töökaaslast **LINDA NEEMRANDA.** Avaldame kaastunnet lastele perekondadega.
Läänemaa Haigla aktiivravi osakond

Mälestame head erakonnakaaslast **HELGI NAPPUST.** Siiras kaastunne omastele.
Keskerakonna Haapsalu osakond ja juhatus

Mõni hetk on elus valusam kui teine, mõni hetk on kohe väga-väga valus...
Südamlik kaastunne Antsule kalli abikaasa **HELGI NAPPUSE** ootamatu surma puhul.
Prk Kallas

Südamlik kaastunne Üllele perega kalli ema **LINDA NEEMRANDI** kaotuse puhul.
Lii ja Erlend

Mälestust sinust aeg võtta ei suuda...
Mälestame **LINDA NEEMRANDI** ja avaldame südamlikku kaastunnet Üllarile perega ema kaotuse puhul.
Helga, Elfrida ja Heljo

Sügistuultega läksid sa teele, hea mälestus sinust jääb meelde.
Mälestame **HELGI NAPPUST.** Südamlik kaastunne lähedastele.
Maie ja Üllar

Südamlik kaastunne Ants Nappusele abikaasa ja teistele lähedastele **HELGI NAPPUSE** surma puhul.
Tiiu ja Juhan Paliverest

Avaneb valguse värav, Viib taevasse säteandav sild. Vikerkaar, helge ja särav, Su hingest saab tähekild...
Avaldame sügavat kaastunnet Üllar Neemrandile armsa **ema** kaotuse puhul.
Noarootsi vallavalitsus ja vallavolikogu

Südamlik kaastunne Kaidole perega armsa **HELGI NAPPUSE** kaotuse puhul.
Urmas, Tiit ja Martin peredega

Meie sügav kaastunne omastele **HELGI NAPPUSE** ootamatu kaotuse puhul.
Prk Sepp

Ma mõttes tulen Su juurde, mul mälestus mõlemas käes.
Aitäh Sulle kallite mälestuste eest, **HELGI NAPPUS.** Siiras kaastunne kõikidele lähedastele.
Elle

Avaldame sügavat kaastunnet Üllar Neemrandile armsa **ema** kaotuse puhul.
Noarootsi vallavalitsus ja vallavolikogu

Valge päeva on varjanud mure kivine sein, tõde valgus on uskuda, raske on kaotus ja lein.
Avaldame kaastunnet Külvy Liidemännile kalli **ema** surma puhul.
Eglit, Merli, Elja, Anzelika, Aet ja Moonika

Kallis Toomas, tunneme sulle ja su perele kaasa õde **HELGI NAPPUSE** kaotuse puhul.
Marina ja Jaak

Puud langetavad lehti, sügislilled silmad on pisaraid täis...
Langetame leinas pea **HELGI NAPPUSE** mälestuseks. Siiras kaastunne Antsule ja lastele peredega.
Lea ja Arvi peredega

Avaldame kaastunnet Üllarile kogu perega ema ja vanaema **LINDA NEEMRANDI** kaotuse puhul.
Marika, Maie, Avo, Varje, Vova, Laine ja Aivo

Sügav kaastunne Külville perega kalli ema **HELGI NAPPUSE** surma puhul.
Virve, Heino, Marju ja Kalju

Südamlik kaastunne Külville perega ema **HELGI NAPPUSE** surma puhul.
Anne ja Koit

Avaldame kaastunnet Ellele ema **ELVE KOHA** surma puhul.
Lihula KK 46. lend ja klassijuhataja

Reakuulutus (kuni 4 rida): tööpakkumine, mets, kinnisvara, koolitus ja auto 4,50 €, alates 4. korrast 3,60 €; müük, loomad, teenus, ost, mitmesugust ja soovin üürida 3 €, alates 4. korrast 2,58 €; töötamine 1,92 €. Kood 1 E. Raamiga kuulutus 1,02 €/cm², logoga 1,20 €/cm², kordus 20% soodsam. Leinakulutus 10,50 €, topeltsuuruses 18 € ja matusetade (topeltsuuruses) 10,50 €. Õnnitlus: väike 10,50 € ja topeltsuuruses 18 €. Teated ja tänuavaldused 0,60 €/cm²; raamitult 0,72 €/cm². Kuhu minna 0,36 €/cm². Avatud E-R kl 8.30–17, tel 473 7111, faks 473 7040, e-post info@le.ee

HEIGO TEDER

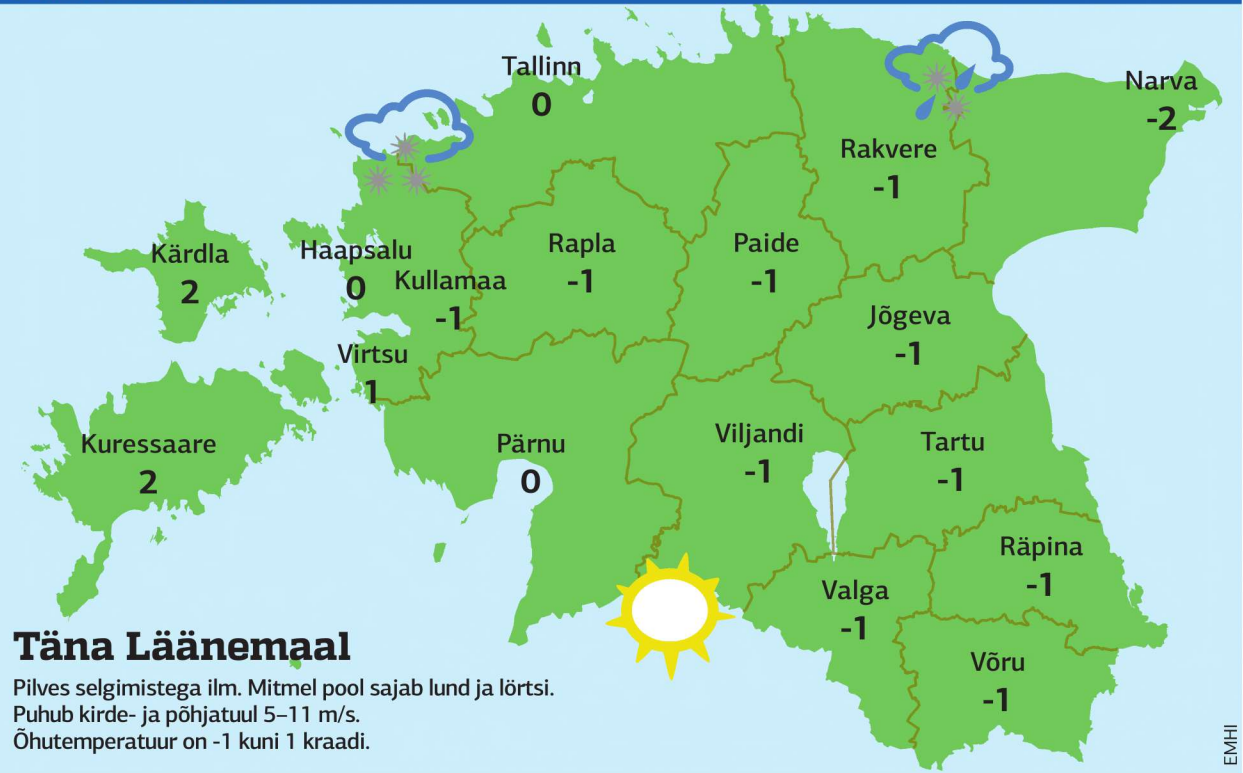
Ugala lavastus, Egon Nuter peaosas, jõuab Haapsalu lavale

Haapsalus etendub reedel, 25. novembril kell 19 Ugala menulavastus „Erakordselt heatahtlik mees”, mille peaosades näeb Egon Nuterit ja Andres Tabunit. See on põhjamaiselt karge huumoriga lugu väikestest rõõmudest, mis meid elus hoiavad.

Tanel Ingi lavastuse keskne tegelane Raine on hilisesse keskikka jõudnud südamlilik ja tagasihoidlik mees, kes on sunnitud oma elu justkui otsast alustama. Tema töökoht koondati, abielu sai ühel hetkel otsa ning hoole ja armastusega rajatud kodumajas elab nüüd eksnaine koos oma uue elukaaslasega. Mis seal siis ikka. Selline on elu.

Laval on Egon Nuter, Andres Tabun, Aarne Soro, Kata-Riina Luide, Klaudia Tiitsmaa, Kiiri Tamm, Tarvo Vridolin, Triinu Meriste ja Luule Komissarov. Lavastuse kunstnik on Jaanus Laagrikuül. **UGALA TEATER**

ILMAENNUSTUS

Täna Läänemaal

Pilves selgimistega ilm. Mitmel pool sajab lund ja lörtsi. Puhub kirde- ja põhjatuul 5–11 m/s. Õhutemperatuur on -1 kuni 1 kraadi.

Reede	öö päev	Laupäev	Pühapäev	Esmaspäev
	-5°...0°	-6°...1°	-4°...0°	-4°...-1°
põhjatuul 5–10 m/s		muutlik tuul 1–12(15) m/s	kirde-, idatuul 10–12(15) m/s	kirde- ja idatuul 10–12 m/s

VAATA KA
WWW.LE.EE

KASTANI METSA

Iga päev 8–22

Iga päev 8–22

- Seapraetükk (2–3 kg) 1 kg **2.79** tavahind 3.99
- Kanasalat, Kastani köök 1 kg **3.49** tavahind 4.49
- Apelsinikook 520 g, 5,75 €/kg **2.99** tavahind 4.49
- Vanilje kohupiimapasta, Tere 300 g, 1,97 €/kg **0.59** tavahind 0.99
- Kevade viiner, Wõro 400 g, 1,98 €/kg **0.79** tavahind 1.39
- Tõmmu poolsuitsuvorst, Wõro 350 g, 2,83 €/kg **0.99** tavahind 1.79
- Lastevorst, Rakvere 1 kg **2.59** tavahind 3.79
- Viru keedusink, Rakvere 1 kg **3.49** tavahind 5.49
- Suitsupeekon, Rakvere 1 kg **4.79** tavahind 7.99
- Verivorst, Rakvere 1 kg **1.99** tavahind 3.79
- Eesti rahva verivorst 1 kg **1.59** tavahind 3.59
- Lastevorst, Valla 600 g, 1,49 €/kg **0.89** tavahind 1.49
- Granaatõun 1 kg **1.39**
- Mandariin 1 kg **1.09**
- Pirn Conference 1 kg **0.79**

Lääne Elu

Laupäevases Lääne Elus

nupu-nurgake lastele!

Lahenda, mõista, nuputa, osale ning võida vahvaid auhindu! Vastused saada reklaam@le.ee või Posti 30, Haapsalu. Järgmine nupunurgake ilmub juba laupäeval.

Sirkku Peltola
ERAKORDSELT HEATAHTLIK MEES
R 25.11 KL 19
HAAPSALU KULTUURIKESKUS

ugala.ee

1 kuu	8,60 eurot
2 kuud	17,20 eurot
3 kuud	22,00 eurot
4 kuud	29,30 eurot
5 kuud	36,60 eurot
6 kuud	43,90 eurot

LÄÄNE ELU TELLIMISHINNAD

www.le.ee

tel 473 7222

7 kuud	51,20 eurot
8 kuud	58,60 eurot
9 kuud	65,90 eurot
10 kuud	73,20 eurot
11 kuud	80,50 eurot
12 kuud	87,80 eurot